

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ҲУЗУРИДАГИ ДАВЛАТ БОШҚАРУВИ АКАДЕМИЯСИ ҚОШИДАГИ ЁШЛАР МУАММОЛАРИНИЙ ЎРГАНИШ ВА ИСТИҚБОЛЛИ ҚАДРЛАРНИ ТАЙЁРЛАШ ИНСТИТУТИ

Рўйхатта олинди:

No 04

2019 йил “30” Октябрь

**22.00.01 – “СОЦИОЛОГИЯ НАЗАРИЯСИ, УСЛУБИЁТИ ВА ТАРИХИ.
СОЦИОЛОГИК ТАДҚИҚОТЛАР УСУЛЛАРИ”
ихтиосолиги бўйича Институт олий ўқув юртидан кейинг таълим
институтига кириш имтихони
ДАСТУРИ**

ТОШКЕНТ – 2019

Социология фанлари бўйича фалсафа доктори илмий даражасига талабгор таянч докторантлар, докторантлар ва мустакил изланувчилик институтига кирувчилар учун “Социология назарияси, услубиёти ва тарихи. Социологик тадқикотлар усуллари” фанидан кириш имтихонларини ўтказиш дастури Ўзбекистон Республикаси Президенти хузуридаги Давлат бошқаруви академияси кошидаги Ёшлар муаммоларини ўрганиш ва истиқболли кадрларни тайёрлаш Институти Кенгашининг 2019 йил 30 айдор даги 3-сонли мажлис баённомаси билан тасдиқланган.

«ТАВСИЯ ЭТИЛГАН»

Фан дастури “Бошқарув психологияси ва лидерлик” кафедраси мажлисида муҳокама килинган ва тавсия этилган.

Кафедра мудири Нурсулан К.Б.Қодиров

(Кафедра мажлисининг 2019 йил 25 октябрь 3-сонли баённомаси)

Тузувчилар:

Бекмуродов М.Б. – “Бошқарув психологияси ва социологияси” кафедраси мудири, соц.ф.д., профессор.

Юнусов А.Б. – “Бошқарув психологияси ва лидерлик” кафедраси доценти, соц.ф.н.

Тақризчи:

Содикова Ш.М. – социология фанлари доктори, доцент.

КИРИШ

Ушбу дастур 22.00.01 – “Социология назарияси, услубиёти ва тарихи. Социологик тадқикотлар усуллари” ихтисослиги бўйича катта илмий ходим-изланувчи ва мустакил катта илмий ходим-изланувчилардан ихтисослик имтихонини топшириш учун тузилган бўлиб, ўз ичига мазкур фаннинг деярли барча кирраларини камраб олади. Бу дастурда социологиянинг мустакил фан йўналиши сифатида пайдо бўлиши, тарихи, мумтоз намоёндаларининг карашлари, уларнинг назариялари ва социология фанига кўшган хиссалари, шунингдек, фаннинг мақсад ва вазифалари батафсил баён этилган.

22.00.01 – “Социология назарияси, услубиёти ва тарихи. Социологик тадқикотлар усуллари” ихтисослиги жамиятнинг яхлит тизим сифатидаги мураккаб иерархияси, ундаги статик ва динамик жараёнлар, ўзгаришларни ҳамда социал стратификация, дифференциация ва социал тенгсизлик муаммолари билан боғлик йўналишлар ва омиллар тавсифини камраб олади.

Институт олий ўкув юртидан кейинги таълим институтига киришга даъвогар:

- социология фанининг асосий тушунчаларини, методологиясини, асосий назария ва таълимотларини, асосий соҳаларини билиши;
- жамият тараққиётининг умумий конуниятларини билиши;
- социологиядаги назария ва методаларни замонавий сиёсий муаммоларнинг таҳлилида кўллай билиши;
- ижтимоий ходиса ва жараёнларни тушуниш, уни холисона баҳолаш малакасига эга бўлиши;
- таҳлил ва башорат килиш усулларини ўзлаштирган бўлиши;
- эмпирик тадқикотлар методикасидан фойдаланиш кўникмаларига эга бўлиши, назарий ва амалий вазифаларни ҳал килишда уларни кўллай билиши лозим.

Жамият социал тизимини тадқик этишда шахснинг ижтимоий-иктисодий муносабатлар иерархиясида тутган макоми, ушбу иерархия баркарорлигини таъминловчи кадриятлар, анъаналар тизими, гоялар, хулк-автор моделлари, турмуш тарзи каби категориялар жаҳон социологияси назарий ва амалий тадқикотлари ютуклари асосида талкин этилади.

Институтда олий ўкув юртидан кейинги таълим институтига 22.00.01 – “Социология назарияси, услубиёти ва тарихи. Социологик тадқикотлар усуллари” ихтисослиги бўйича кириш имтихонини ўтказишдан мақсад – даъвогарнинг танлаган ихтисослик бўйича назарий ва амалий тайёргарлиги даражасини аниклашдир. Имтихонда куйидаги вазифалар ўз ечимини топади:

- даъвогарнинг танланган ихтисослик бўйича назарий ва амалий малакаси даражаси аникланади;
- даъвогарнинг ўқув ва илмий адабиётлар билан мустақил ва самарали ишлаш кобилияти баҳоланади;
- даъвогарнинг сиёсий хаётни тахлил килишда сиёсий фанларнинг назарий коидаларини кўллай олиш малакаси эътиборга олинади.

ИЖТИМОЙ МУНОСАБАТЛАР ИЛМИЙ ТАДҚИҚОТ ОБЪЕКТИ СИФАТИДА. СОЦИОЛОГИЯНИНГ ПАЙДО БЎЛИШИ

Антик давр комусий олимлари ва Шарқ мутафаккирларининг ижтимоий-фалсафий таълимотлари. Социология фанининг вужудга келишида ижтимоий-иктисодий, гоявий-назарий шарт-шароитлар. О.Конт позитив ёндашувида социологияниң ўрни.

Ғарб социологияси класикларининг ишларида социологияниң обьекти ва предмети муаммоси. Социологияниң турли йўналишларида фаннинг обьекти ва предмети муаммосини ечиш йўлидаги гоявий-назарий изланишлар. Социологияниң фанлар тизимида тутган ўрни.

ЖАМИЯТДА ИЖТИМОЙ-ГУРУХИЙ ШАКЛЛАНИШНИНГ ТАРИХИЙ-НАЗАРИЙ ТАҲЛИЛИ, УЛАРНИНГ ЎЗАРО ҲАРАКАТИ ВА ИЕРАРХИЯСИ

Жамиятнинг ижтимоий-синфий тизимлари шаклининг трансформацияси, ишчилар, хизматчилар, зиёлилар, дехқонлар сонининг микдорий нисбати шунингдек, уларнинг роли. Ахолининг турли қатлам ва гурухларининг ижтимоий тизим жараёнидаги муаммоларга, уларнинг хусусий мулк, ҳокимият ва даромад даражасига муносабатининг сифатий ўзгаришлари. Ўтиш даври Ўзбекистон жамиятининг ривожланишида янги ижтимоий қатлам ва жамоалар. Ўзбекистонда ўрта синфнинг шакллантирилиши. Ёшлар социал демографик гурухи хуссиятлари. Маҳаллий жамоалар турмуш тарзи асоси сифатида. Замонавий миграцион жараёнларнинг ижтимоий-гурӯхий тизимларга таъсири. Ўзбекистонда ижтимоий-демографик гурухлар таснифи, гурухлараро муносабатлар иерархияси. Социал гурух ва социал дезинтеграция маргиналликнинг кўриниши.

МОДЕРНИЗАЦИЯЛАШАЁТГАН ЖАМИЯТДА АЛОХИДА ГУРУҲ ВА ҚАТЛАМЛАРНИНГ СОЦИАЛ ДИНАМИКАСИ ВА АДАПТАЦИЯСИ

Социал адаптация тушунчаси, унинг шакллари ва босқичлари. Ижтимоий мухитнинг динамик ўзгариши шароитига ижтимоий мослашув. Адаптация ҳолати индивид муносабатининг ташки мухитга тавсифи сифатида. Замонавий Ўзбекистонда унинг ўзига хослиги (бир неча авлод хаёти давомида меъёр ва кадриятларнинг алмашинуви). Ёлланма ишчилар,

уларнинг бандлик секторида яшаш жойи, касби ва соҳавий белгиларига қараб табақаланиши. Жамиятнинг микроструктура ва мезоструктураси ҳолатига қараб табақаланиш даражаси.

ЁШЛАР АЛОХИДА ИЖТИМОЙ-ДЕМОГРАФИК ГУРУҲ СИФАТИДА

Социал-структурда тизимида ёшга қараб гурухланиш. Ижтимоий-маданий жараёнларнинг янги иштирокчилари ва ахолининг кекса қатлами билан “янги оммавий муносабатлар” – янги ижтимоий кўринишлар. Ҳаёт йўли дифференциациясининг ўсиши. Ўзбекистон ёшларининг иш жойи ва касбини тез-тез ўзгартириши карьеранинг мобиллик турига ориентирланиши; иқтисодиётнинг ноишлаб чиқариш тармокларидаги фаолияти (савдо-сотик, маший хизмат, таълим, илм-фан, спорт). Ёшлар меҳнат бозорининг регионал хусусияти. Ёшлар меҳнат бозорида касбий нуфуз иерархияси. Ёшлар меҳнат бозори кўламига миграцион жараёнларнинг таъсири. Касбий маҳорат, профессионаллик ва уларнинг мезонлари.

ЗАМОНАВИЙ ЎЗБЕКИСТОН ЖАМИЯТИДА СОЦИАЛ- СТРАТИФИКАЦИОН ЖАРАЁНЛАРНИНГ ЎЗГАРИШИ

Ўзбекистонда янги социал тизим шаклланишининг асосий йўллари. “Трансформация” тушунчаси. Социал дезинтеграция ва дифференциациянинг макро ва ижтимоий-ишлиб чиқариш тизими даражасидаги янги шакллари; тенглик-тенгизлиқ муносабатларининг янгича тизими, социал маконда интеграция-дезинтеграция. Хусусий мулк шакли, ҳокимият институти, бир гурухнинг йўқ бўлиши ва бошқа қатламнинг вужудга келиши, учинчисининг парчаланиши, тўртингчисининг социал мақоми ва ролининг алмашшига ўзаро нисбатининг ўзгариши. Трансформациялашаётган жамиятда социал тизимлар трансформацияси ўтишининг ўзига хослиги, фактор комплекси, масштабларни аникловчи, тенденцияси, даражаси: иқтисодиётда тизимли ўзгаришлар; бандлик тизими билан боғлиқ чукур ўзгаришлар; ахолининг асосий қатлами турмуш даражасининг тушиб кетиши; социал аномия.

ИЖТИМОЙ ТУЗИЛИШ ВА СОЦИАЛ СТРАТИФИКАЦИЯНИ ЎРГАНИШДАГИ АСОСИЙ МЕТОДОЛОГИК ЁНДАШУВЛАР

Ижтимоий тузилиш – социологик фанларнинг мухим муаммоси сифатида. Ижтимоий тузилиш тушунчаси. Жамият ижтимоий тузилмасининг хуссиятлари. Ижтимоий тузилма ижтимоий ҳаётни ташқилланганлиги ва баркарорлиги омили сифатида. Ижтимоий тузилма муким ва тартибланган ўзаро муносабатлар тизими сифатида. Э.Дюргейм ижтимоий далиллар назариясида ижтимоий тузилманинг тавсифланиши. Ижтимоий тузилмада мақом ва роль тушунчаларининг талкини. Социал институтлар ва гурухлар

ижтимоий тузилманинг элементлари сифатида. Меъёрлар ва қадриятлар ижтимоий тузилма мазмун-моҳиятини белгиловчи омиллар. Тизимили ёндашув жамият ҳақида, элементларниң ўзаро алокадорлиги ва ўзаро таъсири маҷмуи сифатида. Тизимлараро мутаносиблик ва мувоғикикни ўлчаш мезонлари. Инсонлар орасидаги ижтимоий тафовутлар. Иерархиялаш. Социал стратификация ижтимоий тузилишининг муҳим таркибий қисми. “Жамиятнинг социал-стратификацион тизими” тушунчаси. Социал стратификация мезони эволюцияси. Социал стратификациянинг асосий мезонлари: иктисодий, сиёсий ва касбий. Инсонлар орасида ижтимоий тенгсизлик. М.Вебер, П.Сорокин ва П.Бурдье қарашларида тенгсизлик тузилишининг турли усуллари. Бир ўлчовли ва кўп ўлчовли стратификация. Социал стратификацияни ўрганишда замонавий ёндошувлар.

ИЖТИМОЙ ИНСТИТУЛЛАР

“Қариндошлик алоқалари”, “оила” ва “никоҳ” тушунчаларининг социология фани учун муҳим аҳамият касб этиши. Ҳукук ижтимоий институт сифатида. Сиёсий институтлар фаолиятининг хусусиятлари. Фаннинг институтлашуви. Агар жамиятлarda фундаментал ижтимоий институтлар. Индустрисал ва постиндустриал жамиятлarda социал институтлар таснифи. Таълим институти. Ўзбекистонда ўрта таълимнинг ривожланиши. Ўзбекистонда олий таълимнинг ривожланиши. Ўзбекистонда кадрлар тайёрлаш Миллий дастури. Олий таълимнинг хориж давлатлар тизими билан қиёсий таҳлили. Таълим ва тенгсизлик. Оммавий аҳборот воситалари ва коммуникация. Замонавий ҳаётга ОАВларининг таъсири. Ўзбекистонда ОАВсини ривожланишининг ўзига хослиги. Дин социал институт сифатида. Дин назарияси. Диннинг кўринишлари. Диний ташкилот турлари. Ўзбекистонда ижтимоий ишнинг ривожланиши.

СОЦИАЛ МОБИЛЛИК, УНИНГ АСОСИЙ ТУРЛАРИ ВА ЙЎНАЛИШЛАРИ

Социал мобиллик социал стратификация шаклларининг ўзгариш омили сифатида. “Социал мобиллик” тушунчаси, унинг турлари ва асосий йўналишлари. Социал мобиллик сабаблари ва оқибатлари. Социал мобиллик йўналиши, унинг масштаби ва интенсивлиги. Социал мобилликнинг иккى хил тури: индивидуал ва гурухий. Вертикаль ва горизонталь мобилликнинг хусусиятлари. Интергенерацияли (авлодлараро) ва интрагенерацияли (авлодлар ичida) мобилликнинг таснифи. Замонавий Ўзбекистонда социал мобиллик. Бозор иктисодиётига ўтиш шароитида социал мобиллик механизmlарининг ўзгариши.

СОЦИАЛ ЎЗГАРИШЛАР

Ўзгариш тадқикотларида фундаментал концепциялар. Органик метафора: социал ўзгаришга мумтоз ёндошувлар. Альтернатив модел:

динамик социал майдон. Фоявий жараёнлар эволюцияси. Жамиятнинг мувакқат ўзгариши. Модернизация назарияси. Модернизация концепцияси ва механизmlари. Социал ўзгариш омиллари. Жисмоний мухит. Социал тараккиёт концепцияси. Р.Беллнинг социал ўзгаришларга эволюцион ёндашуви. Г.Ленскини тараккиётнинг асосий йўналишлари назарияси. Циклик ўзгаришлар назариясида тараккиётнинг талқини. А.Дж.Тойни қарашларида цивилизациялар пайдо бўлиши ва ривожланиши конуниятлари. Ижтимоий ўзгаришларни ўрганишда тузилмали-функционал ёндошув (Т.Парсонс). У.Ф.Огборн бўйича социал ўзгаришларни таснифлашнинг эволюцион модели.

СОЦИАЛ ДИФФЕРЕНЦИАЦИЯ – ИНТЕГРАЦИЯ НАЗАРИЯЛАРИ

Ижтимоий-иктисодий дифференциация мезонлари. Социал интеграция ва дезинтеграция муаммолари, мумтоз социологик назарияларининг муҳим муаммолари – келишув ва низолар ҳамда социологик таҳлилнинг асосий майдони. Социал интеграция ва дезинтеграция тавсифи. Ижтимоий-иктисодий дифференциация мезонлари: хусусийлик, ҳокимият, даромад ва б. жамиядта табакаланишининг устуни. Ижтимоий келиб чиқиш, социал мақом, маълумотлилик даражаси, яшаш жойи, миллат ва бошқалар.

ЗАМОНАВИЙ ЎЗБЕКИСТОН ЖАМИЯТИДА СОЦИАЛ ТИЗИМЛАР ТРАНСФОРМАЦИЯЛАШУВИННИГ АСОСИЙ ТЕНДЕНЦИЯСИ

Ахоли кисмининг маргиналлашуви ва социал тенгсизликнинг чукурлашуви. Янги социал тизимнинг шаклланиш ўйлари, унинг таркиби: давлат мулки шаклининг ўзгариши; мулкни турли шаклларининг ўзаро муносабати натижасида янги катлманинг вужудга келиши ва мулк шакллари. Жамиятнинг тубдан ўзгариши ва иктисодий ислоҳотлар, мулк шаклида плорализм, унинг социал тизимларининг ўзгариш сабаби сифатида: бир ижтимоий қатлам ва стратанинг йўқ бўлиши ва бошқасининг вужудга келиши. Мулкдорлар синфи ва ёлланма ишчилар гурухининг шаклланиш жараёни.

ЎЗБЕКИСТОНДА ИШСИЗЛИК ФЕНОМЕНИ ШАКЛЛАНИШИННИГ ЎЗИГА ХОСЛИГИ ВА РИВОЖЛАНИШ КЎРСАТКИЧЛАРИ

Ишсизлик кўрсаткичи социал тенгсизликнинг муҳим характеристикаси сифатида. Ишчиларнинг “бўшатилиш” альтернативи меҳнат ҳақи режимиининг турланувчанлиги (меҳнат таътилига ҳақ тўламаслик, ойлик маош даражасининг пасайиши ва бошқалар). Ўзбекистон жамияти мулкдор қатламининг дифференциацияси. Ахоли реал даромадининг эҳтиёж структурасига қараб ўзгариши. Ўзбекистонда бойлар ва ўрта қатлам

уларнинг микдорий-сифатий кўрсаткичлари. “Кун кечириш учун зарур бўлган нарсаларнинг энг оз микдори” тушунчаси. Социал стратификация моддий кўрсаткич асосида (капитал, даромад, мулк).

ЎЗБЕКИСТОНДА ФУҚАРОЛИК ЖАМИЯТИНИНГ ШАКЛЛАНИШИ, УНИНГ ЭЛЕМЕНТЛАРИ ВА СТРУКТУРАСИ

Фуқаролик жамияти тушунчаси. Фуқаролик жамияти асосий элементларининг таҳлили. Ўзбекистонда фуқаролик жамияти шаклланишининг ўзига хослиги, “Ўзбекистонда демократик ислохотларни янада чукурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси”. Кучли давлатдан кучли фуқаролик жамияти сари тамойилининг моҳияти. Ўзбекистонда фуқаролик жамиятини шакллантирувчи субъектлар. Махаллий ўзини ўзи бошқаруви фуқаролик жамияти шаклланишининг фундаментал элементи. Ўзбекистонда фуқаролик жамияти шакллантириши истиқболлари. Социал тенгиззлик жараёнларининг чукурлашуви ва динамикаси.

КИШИЛИК ЖАМИЯТИДА ГЛОБАЛЛАШУВ

Замонавийлик тавсифи, унинг муҳим характеристикаси. Изоляциядан глобализацияга. Глобаллашув тушунчаси. Глобаллашув турларининг анъанавийлиги ва замонавийлиги. Маданиятларнинг глобаллашуви. Глобал дунё киёфаси. Глобаллашув назарияси. Интеграция глобаллашув омили сифатида. Чегарасиз дунё тушунчаси. Глобаллашув жараённида рамзий тўсикларни йўқолиши. Трансмиллий корпорациялар глобаллашув кўламининг ўсиш омили.

ТАВСИЯ ЭТИЛАДИГАН АДАБИЁТЛАР:

Рахбарий адабиётлар

1. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига киришиш тантанали маросимига бағишлиланган Олий Мажлис палаталарининг кўшма мажлисидаги нутқ, Тошкент, 2016. 56-б.
2. Мирзиёев Ш.М. Таңқидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик – ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик коидаси бўлиши керак. Мамлакатимизни 2016 йилда ижтимоий-иктисодий ривожлантиришнинг асосий якунлари ва 2017 йилга мўлжалланган иктисодий дастурнинг энг муҳим устувор йўналишларига бағишлиланган Вазирлар Махкамасининг кенгайтирилганмажлисидаги маъзуза, 2017 йил 14 январь –Тошкент, Ўзбекистон, 2017. 104-б.
3. Мирзиёев Ш.М. Конун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш-юрга тараккиёти ва ҳалқ фаровонлигининг гарови. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул килинганинг 24 йиллигига бағишлиланган тантанали маросимдаги маъзуза. 2016 йил 7 декабрь- Тошкент, Ўзбекистон, 2017. 48-б.
4. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажагимизни мард ва олижаноб ҳалқимиз билан бирга қурамиз. Мазкур китобдан Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг 2016 йил 1 ноябрдан 24 ноябрга кадар Коракалпогистон Республикаси вилоятлар ва Тошкент шаҳри сайловчилари вакиллари билан ўтказилган сайловолди учрашувларида сўзлаган нутклари ўрин олган.-Тошкент, Ўзбекистон, 2017. 488-б.
5. Мирзиёев Ш.М. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг камровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чоратадибирлар тўғрисида” ги Қарори. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 5 июндаги 05.06.2018 й.Н ПҚ-3775 Қарори. – Тошкент, 2018.

Асосий

6. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. – Тошкент. “Ўзбекистон” 2011 й.
7. “Баркамол авлод йили” Давлат Даствури. – Тошкент, 2010.

8. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик Палатасининг Қарори. 2013 йилда иш ўринлари ташкил этиши ва ахоли бандлигини таъминлаш дастури тўғрисида (Ўзбекистон республикаси олий мажлиси палаталарининг ахборотномаси, 2012 й., 11-сон, 311-модда).
9. Бекмуродов М.Б. Ўзбекистонда жамоатчилик фикри. – М., 1998.
10. Гидденс Э. Социология. – М., 1999.
11. Абдурахмонов Ф.Р., Сайдходжаев Х.Б. Социология. Маъruzalap kursi. – Тошкент: ЎзРИИВА, 2000.
12. Убайдуллаева Б., О.Отамирзаев ва бошқалар. Социологик тадқикотлар амалиёти. “Ижтимоий фикр” Маркази. – Тошкент, 2001.
13. Кравченко А.И. Социология. – М.: 2001.
14. Осипов Г.В. Социология. Основы общей теории. Учебник для вузов. – М.: Норма, 2002.
15. Социология. Ўкув қўлланма. – Тошкент: Мерос, 2002.
16. Шафранов-Куцев Г.Ф. Социология. Маъruzalap kursi. Тюмень, 2005.
17. Багинин В.А. Социология: Энциклопедический словарь. – М.: Михайлова В.А., 2005.
18. Ганиева М.Х. Этносоциология. Ўкув қўлланма. – Тошкент, 2006.

Қўшимча:

1. Радаев В.В., Шкарата О.И. Социальная стратификация. 2-е изд. – М., 1996.
2. Долгоруков А.М. Практикум по общей социологии. – М., 2006.
3. Жалилов Ш. Кучли давлатдан – кучли жамият сари. – Тошкент: Ўзбекистон, 2001.
4. Емшина П.С., Мутагирова Д.З., Скворцов Н.Т. Социология. – М.: Питер, 2004.
5. Кандауров В.И., Странченков А.С. Социология. Курс лекций. – М.: Инфрам, 2001.
6. Качанов Ю. Начало социологии. – М.: Дикта, 2005.
7. Муллаханова М.М. ва бошк. Социология фанидан маъruzalap матнлари. – Тошкент: ТошДИУ, 2003.
8. Носирхўжаев С., Бекмуродов М., Султонов Т., Носирхўжаева Х. Социология асослари. Маъruzalap матни. – Тошкент: Низомий ном. ТДПУ, 2000.
9. Отамуродов С., Отамуродов Сарвар. Ўзбекистонда мъянавий-рухий тикланиш. – Тошкент: Янги аср авлоди, 2003.
10. Радугин А.А., Радугин К.А. Социология. Курс лекций. – М.: Центр, 1999.
11. Рыс Ю.И., Степанов В.Е. Социология. Учебник. – М.: Дашков и К., 2006.
12. Умарова Р., Саркисов Б. Социология. Ўкув қўлланма. – Тошкент, 2004.
13. Хеллевик О. Социологический метод. – М.: Весь мир, 2005.

14. Холбеков А., Идиров У. Социология:изоҳли лугат-маълумотнома. – Тошкент: Ибн Сино нашр., 1999.
15. Шикун А.И. Социология. Учебное пособие. – М.: Дикта, 2005.
16. Юнусов А.Б. Ўсмир меъёрни бузса... – Т., 2006.